

DIREKTORATET FOR FORVALTNING OG
ØKONOMISTYRING
Lørenfare 1C
0585 OSLO

Vår referanse: 2025/196509-1
Saksbehandler: Eirik Owren Holt
Dato: 30. juni 2025
Deres ref.:

Svar på høring 25/33

Svar på høring 25/33 – Krav og kriterier for bærekraftige leverandørkjeder

Bergen kommune takker for invitasjon til å svare på høringen om kontraktsvilkår, krav og kriterier for bærekraftige leverandørkjeder.

Vi har den siste tiden jobbet med et nytt kontraktskrav for grunnleggende menneskerettigheter til bruk i våre kontrakter. I dette kontraktskravet har vi valgt å skille mellom bedrifter som er omfattet av åpenhetsloven og de som ikke er det, og stiller ulike krav til disse.

Vi anser dette som en forenkling av leverandørens rapporteringsansvar og oppdragsgivers oppfølgingsansvar, og som en måte å ivareta proporsjonalitetshensyn mellom større og mindre leverandører. I tillegg til kontraktsvilkåret har vi utarbeidet et egenrapporteringsskjema som skal fylles ut av leverandør når de vinner kontrakten. Også i dette har vi differensiert spørsmålene etter hvorvidt de er omfattet av åpenhetsloven eller ikke fordi vi tenker dette ofte er vesentlig når det gjelder leverandørens mulighet til å påvirke egen leverandørkjede.

Vi legger kontraktskrav og egenrapporteringsskjema ved som innspill i det videre arbeidet deres med å utarbeide kontraktsvilkår.

Videre ønsker vi gjerne å svare på de spørsmålene dere stilte i høringsbrevet:

Spørsmål om anbefalt kontraktsvilkår:

Under Punkt 1 er det satt inn underpunkter for a og c. Dette for å forenkle for leverandøren hva disse to OECD-trinnene innebærer av konkrete tiltak i aktsomhetsvurderingen. Bør også b, d, e og f inneholde underpunkter for å forenkle for leverandøren hva disse trinnene innebærer av tiltak?

Svar: Bergen kommune mener dette er et godt kontraktsvilkår, men at det bør begrenses til å bare gjelde virksomheter som er omfattet av åpenhetsloven. Disse virksomhetene vil da erfaringsmessig sett ha nok kjennskap til OECDs rammeverk eller i hvert fall være i stand til å sette seg inn i denne informasjonen. Vi mener at det på denne bakgrunn ikke vil være nødvendig med ytterligere informasjon om hvordan de skal gjennomføre aktsomhetsvurderingen. En punktliste i kontraktskravet vil uansett ikke være tilstrekkelig for å utarbeide tilfredsstillende rutiner iht. OECDs retningslinjer.

Spørsmål om anbefalt kvalifikasjonskrav (1):

Bør det lages veiledning om hva som bør inkluderes som et minstenivå for aktsomhetsvurderinger for virksomheter som ikke er omfattet av åpenhetsloven?

Svar: Bergen kommune mener virksomheter som ikke er omfattet av åpenhetsloven ikke bør omfattes av krav til å levere aktsomhetsvurderinger, i hvert fall ikke gjennom kvalifikasjonskrav. Dette begrunnes med at lovgiver allerede har foretatt en vurdering av omfanget av rapporteringsplikten i åpenhetsloven. Som innkjøper er Bergen kommune forpliktet til å følge opp de krav som er stilt i kontraktsperioden og vi bruker mye ressurser på dette. Det må derfor foretas en forholdsmessighetsvurdering mellom hvilke krav som skal stilles, hvordan de skal følges opp og hvilken nytte vi oppnår. Mindre virksomheter vil ofte ha mindre mulighet til å påvirke sine leverandørkjeder og produsenter, utover å ha en god sourcingstrategi (å velge sine leverandører med omhu og ikke bidra til unødige press på leveranser). Vi mener det offentlige bør bruke ressursene sine mer effektivt gjennom riktige prioriteringer.

Bergen kommune mener det er riktig å stille visse krav også til virksomheter som ikke er omfattet av åpenhetsloven (se vedlagte bilag), men leverandørens og oppdragsgivers arbeid med å følge opp dette, bør reduseres for å prioritere ressursene effektivt og sikre forholdsmessighet.

Spørsmål om anbefalt kvalifikasjonskrav (2):

1. Kan det være rimelig å bruke et kvalifikasjonskrav der leverandører skal redegjøre for produksjonssted lenger ned i leverandørkjeden enn sammenstillingsleddet? Hvis ja, for hvilke produktkategorier kan dette være forholdsmessig?

Dette kan være aktuelt dersom avtalen er risikofylt, innebærer store enkeltkjøp av få/samme produkter og produktet ikke er for komplekst. Kan være aktuelt ved kjøp av råvarer som f.eks. stein, salt, kaffe etc. I en stor rammeavtale med mange varelinjer vil det sjelden være egnet fordi informasjon om få produkter har for lite å si for helheten. Her vil vi heller bruke ressursene på å følge opp produkter der leverandør har mulighet til å påvirke. Blir det for mange produkter, blir det for arbeidskrevende. Det vil etter vår vurdering i slike tilfeller være bedre å benytte merkeordninger og arbeide i kontraktsperioden med at leverandør gjennomfører og følger opp aktsomhetshjulet, sikrer kontinuerlig forbedring og prioriterer riktig.

2. Når er det forholdsmessig å avvise leverandører som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene til sporbarhet i leverandørkjeden?

Vi har opplevd å måtte avvise alle tilbydere i en konkurranse, unntatt en. Virksomhetene som ble avvist var mindre og hadde lite erfaring med dette den gang. Likevel vil det være synd for konkurransesituasjonen å utelukke små leverandører, og det vil ofte være mer hensiktsmessig å arbeide med dem i kontraktsfasen. Dette er nå noen år tilbake og åpenhetsloven har antagelig bidratt til å sikre at flere i dag kjenner til hvilke forpliktelser som følger av denne. Det er imidlertid etter vår erfaring fortsatt store forskjeller i modenhetsnivå i ulike bransjer, og antagelig stor variasjon når det kommer til geografi (små steder med små leverandører har kanskje kommet kortere).

3. Hvordan skal oppdragsgiver forholde seg til merkevareprodusenter som ikke er villige å oppgi produksjonssted, tross at slik informasjon er belagt med taushetsplikt og unntatt offentligheten?

Svar: Et viktig moment vil være hva som er årsaken til at de ikke opplyser om dette. Er det fordi de ikke har informasjonen, for eksempel at leverandørkjeden er usikker/ukjent, eller er

det fordi man jobber med å endre vilkårene i produksjonskjeden og tror dette arbeidet vil være vanskelig hvis man oppgir hvor det produseres. Det må også vurderes hvilken markedsposisjon leverandør har og om de har mulighet til å påvirke produksjonskjeden, og om det finnes alternative produkter/leverandører.

Spørsmål om anbefalt kravspesifikasjon:

For å oppfylle kravet til bærekraftig produksjon: Bør hver enkelt produksjonsenhet revideres for bærekraftig produksjon eller er det tilstrekkelig å gjennomføre stikkprøver på enkelte produksjonsenheter?

Eksempelvis tilbyr kaffeleverandører kaffe som 100% produsert på plantaser som er 3.partsrevidert for bærekraftig produksjon. Det tilbys også kaffe der det har blitt gjennomført stikkprøve-revisjoner på enkelte av plantasjene. Det vil si at det er kaffe fra plantaser som ikke blitt revidert som er blandet med kaffe fra reviderte plantaser.

Svar: Her bør en støtte seg på sammenlignbare merkeordninger og la det være opp til dem å vurdere nivået. Dette er antagelig en så snever problemstilling at den ikke kan generaliseres til andre områder. Bergen kommune mener vi må vurdere hva som vil være hensiktsmessig å oppnå innenfor de ressursene vi kan bruke på å følge opp kravene. Vi må tenke på hva som er godt nok for formålet og forholdsmessig i den enkelte kontrakt.

Spørsmål om anbefalt tildelingskriterium (2):

Bør leverandører bli premiert dersom de i tillegg offentliggjort en leverandørliste?

Svar: Vår erfaring er at de fleste avtaler inneholder mange produkter med mange komponenter mv. Det vil være vanskelig å vite om det en får presentert faktisk er "hele" leverandørkjeden". Det vil derfor trolig innebære veldig mye arbeid å ettergå en slik leverandørliste og det vil ofte i praksis ha liten verdi. Vi har i så tilfelle mer tiltro til produksjonssted på produktnivå - hvilken fabrikk har sydd klærne? Hvilken plantasje kommer kaffen fra? Det vil i liten grad ha verdi å vite førsteledds leverandørnivå som antagelig er det en vil få ut av en offentliggjort leverandørliste.

Spørsmål om anbefalt tildelingskriterium (3):

Skal det i veiledningen om dette tildelingskriteriet anbefales at det kun vurderes brukt i forbindelse med kvalifikasjonskrav (1)?

Svar: Bergen kommune mener det heller bør stilles krav om levelønn i produksjonskjeden enn et tildelingskriterium hvor leverandør skal oppgi at de har retningslinjer om dette. Slik vi oppfatter tildelingskriteriet så vil man her premiere intensjoner og ikke forpliktelser. Det vil ligge et krav om å jobbe for dette gjennom aktsomhetsvurderingene som i så tilfelle kreves i kvalifikasjonskravet (1).

Vi mener derfor at dette tildelingskriteriet ikke er treffende og ikke bør benyttes før en har et godt nok utgangspunkt til å sammenligne realitetene

Med hilsen
Innkjøp konsern

Birgitte Maria Gullestad - leder
Eirik Owren Holt - saksbehandler
Dokumentet er godkjent elektronisk.